



| Guía Docente | | | | |
|-----------------------|---|--------------------|-----------------|----------|
| Datos Identificativos | | | 2024/25 | |
| Asignatura (*) | Enfermaría clínica III | Código | 661G01017 | |
| Titulación | | | | |
| Descritores | | | | |
| Ciclo | Período | Curso | Tipo | Créditos |
| Grao | Anual | Terceiro | Obrigatoria | 9 |
| Idioma | CastelánGalego | | | |
| Modalidade docente | Presencial | | | |
| Prerrequisitos | | | | |
| Departamento | Enfermaría | | | |
| Coordinación | Veiga Rodríguez, David | Correo electrónico | d.rveiga@udc.es | |
| Profesorado | Veiga Rodríguez, David | Correo electrónico | d.rveiga@udc.es | |
| Web | campusvirtual.udc.gal/ | | | |
| Descrición xeral | <p>O propósito desta materia é capacitar ao estudante para identificar as principais alteracións de saúde nas persoas adultas, as súas consecuencias a nivel persoal, familiar e comunitario; planificar e avaliar os cuidados de enfermaría, adaptándoos ao ámbito de actuación profesional, sendo o obxectivo dos cuidados conseguir o maior grao de independencia das persoas.</p> <p>Os principais temas ou núcleos de coñecemento abarcan alteracións cardiolóxicas, neurolóxicas, hematolóxicas, inmunolóxicas, dos órganos dos sentidos (oftalmolóxicas e auditivas), da pel, e a atención a doentes en estado crítico, partindo dunha base anatómica e fisiolóxica.</p> | | | |

| Competencias / Resultados do título | |
|-------------------------------------|-------------------------------------|
| Código | Competencias / Resultados do título |

| Resultados da aprendizaxe | | | |
|---|---|--|----------------------------|
| Resultados de aprendizaxe | Competencias / Resultados do título | | |
| | Comprender e identificar as alteracións de saúde da persoa adulta: identificando os factores que inflúen, os mecanismos fisiopatolóxicos, as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases, os métodos diagnósticos e os tratamentos médicos e cirúrxicos específicos. | A34 | B1 B3 B4 B6 B9 |
| Comprender e identificar as necesidades de coidado en persoas adultas con problemas de saúde, así coma os derivados de tratamentos, probas diagnósticas e procedementos terapéuticos. | A34 A35 | B1 B3 B4 B5 B6 B7 B9 B15 B16 | C1 C3 C6 C11 |



| | | | |
|--|--|---|--|
| Identificar e priorizar os diagnósticos de enfermaría e complicacións potenciais relativos ás necesidades de cuidados en persoas adultas con problemas de saúde e os derivados de tratamentos, probas diagnósticas e procedementos terapéuticos. | A34 A35 A36 | B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B19 B24 | C1 C3 C6 C8 C11 |
| Planificar cuidados de enfermaría en persoas adultas con problemas de saúde e os derivados de tratamentos, probas diagnósticas e procedementos terapéuticos. | A34 A35 A36 A37 A38 A39 | B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B19 B21 B24 | C1 C3 C6 C7 C8 C10 C12 |
| Comprender e identificar os procesos patolóxicos que desencadenan riscos vitais e identificar as necesidades das persoas adultas en situación crítica e as das súas familias. | A15 A34 A35 | B1 B2 B3 B4 B8 B9 B19 | C1 C3 C11 |



| | | | |
|--|-----|-----|-----|
| Valorar e planificar cuidados de enfermaría en persoas adultas en situación crítica e comprender os principios científicos e recursos tecnolóxicos das técnicas, procedementos e tratamentos que se precisan no cuidado do paciente crítico. | A15 | B1 | C1 |
| | A34 | B2 | C3 |
| | A35 | B3 | C4 |
| | A36 | B4 | C6 |
| | A37 | B5 | C7 |
| | A38 | B6 | C8 |
| | A39 | B7 | C10 |
| | | B12 | C12 |
| | | B13 | |
| | | B14 | |
| | | B16 | |
| | | B21 | |

| Contidos | |
|--|---|
| Temas | Subtemas |
| UNIDADE DIDÁCTICA 1: Atención de enfermaría a pacientes con alteracións Cardíacas. | 1.1. Recordo anatómico-fisiolóxico. 1.2. Cardiopatía isquémica. 1.3. Insuficiencia cardíaca. 1.4. Valvulopatías. 1.5. Miocardiopatías. 1.6. Cardiopatías infecciosas. 1.7. Tromboembolismo pulmonar. 1.8. Procedementos terapéuticos e técnicas diagnósticas en Cardiología. 1.9. Valoración de enfermaría a persoas con alteracións cardíacas. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas. |
| UNIDADE DIDÁCTICA 2: Atención de enfermaría a pacientes con alteracións Neurolóxicas. | 2.1. Procedementos e técnicas diagnósticas en Neuroloxía. 2.2. Epilepsia. 2.3. Meninxite. 2.4. Esclerose múltiple. 2.5. Trastornos da transmisión neuromuscular. Miastenia Gravis. 2.6. Lesións medulares. 2.7. Tumores cerebrais. 2.8. Valoración de enfermaría a persoas con alteracións neurolóxicas. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas. |
| UNIDADE DIDÁCTICA 3: Atención de enfermaría a pacientes con alteracións Hematolóxicas. | 3.1. Anemias. 3.2. Policitemias. 3.3. Leucemias. 3.4. Linfomas. 3.5. Neoplasia de células plasmáticas. 3.6. Aplasia medular. 3.7. Trastornos da hemostasia. 3.8. Valoración de enfermaría a persoas con alteracións hematolóxicas. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas. |
| UNIDADE DIDÁCTICA 4: Atención de enfermaría a pacientes con alteracións Inmunolóxicas. | 4.1. Autoinmunidade e enfermidades autoinmunes. 4.2. Síndrome de inmunodeficiencia adquirida. Infección VIH/SIDA. 4.3. Enfermidades autoinmunes: Artrite reumatoide. Lupus eritematoso. 4.4. Transplante de órganos e tecidos. 4.5. Valoración de enfermaría a persoas con alteracións da resposta inmune. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas. |



| | |
|--|--|
| <p>UNIDADE DIDÁCTICA 5: Atención de enfermaría a pacientes con alteracións Visuais.</p> | <p>5.1. Métodos diagnósticos. Exame e valoración física. 5.2. Principais alteracións das pálpebras. 5.3. Principais alteracións do aparello lacrimal. 5.4. Principais alteracións da conxuntiva. 5.5. Principais alteracións da córnea. 5.6. Principais alteracións da úvea. 5.7. Principais alteracións do cristalino. 5.8. Principais alteracións da cámara anterior do ollo. 5.9. Principais alteracións da mácula. 5.10. Principais alteracións da retina. 5.11. Trastornos de refracción 5.12. Estrabismo 5.13. Presbicia. 5.14. Valoración de enfermaría a persoas con alteracións visuais. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas.</p> |
| <p>UNIDADE DIDÁCTICA 6: Atención de enfermaría a pacientes con alteracións Auditivas.</p> | <p>6.1. Problemas de audición. 6.2. Trastornos do oído externo. 6.3. Trastornos do oído medio. 6.4. Trastornos do oído interno. 6.5. Valoración de enfermaría a persoas con alteracións auditivas. Problemas/diagnósticos de enfermaría máis frecuentes. Actividades específicas.</p> |
| <p>UNIDADE DIDÁCTICA 7: Atención de enfermaría a pacientes con alteracións Dermatolóxicas.</p> | <p>7.1. Lesións elementais da pel. 7.2. Coidados de enfermaría a persoas con problemas dermatolóxicos. 7.3. Dermatite. 7.4. Procesos infecciosos. 7.5. Procesos inflamatorios. 7.6. Tumores cutáneos. Melanoma.</p> |
| <p>UNIDADE DIDÁCTICA 8: Atención de enfermaría a pacientes con Intoxicacións agudas.</p> | <p>8.1. Conceptos básicos en toxicoloxía. 8.2. Clasificación de tóxicos. Antídotos. 8.3. Vías de intoxicación máis frecuentes. 8.4. Avaliación e tratamento das intoxicacións agudas. 8.5. Triaxe.</p> |
| <p>UNIDADE DIDÁCTICA 9: Atención de enfermaría a pacientes adultos en estado crítico.</p> | <p>9.1. Características principais das Unidades de Coidados Intensivos. 9.2. Paciente politraumatizado. 9.3. Paciente con traumatismo craneoencefálico. 9.4. Exploración neurolóxica do coma. Morte cerebral. 9.5. Shock. 9.6. Análise sistematizado do electrocardiograma. Principais trastornos do ritmo cardíaco. 9.7. Reanimación Cardiopulmonar. Soporte Vital Avanzado. 9.8. Insuficiencia respiratoria aguda. Ventilación mecánica: non invasiva e invasiva. 9.9. Paciente crítico postcirúrxico. 9.10. Paciente gran queimado.</p> |

| Planificación | | | | |
|-----------------------|---------------------------|---|-------------------------|--------------|
| Metodoloxías / probas | Competencias / Resultados | Horas lectivas (presenciais e virtuais) | Horas traballo autónomo | Horas totais |
| Actividades iniciais | B6 | 1 | 0 | 1 |



| | | | | |
|--|--|----|----|-----|
| Sesión maxistral | A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B5 B7 B8 B12 B14 B15 B16 B19 B24 C4 C7 C10 C11 | 40 | 60 | 100 |
| Lecturas | A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B1 B4 B11 B21 C6 C7 C8 C11 | 0 | 8 | 8 |
| Traballos tutelados | A34 A35 A36 A37 A38 A39 B24 B21 B19 B16 B15 B14 B13 B12 B11 B9 B8 B7 B6 B5 B4 B3 B2 B1 C1 C3 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12 | 1 | 20 | 21 |
| Proba mixta | A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B2 B3 B8 B12 B13 B15 B16 C1 C11 C12 | 3 | 34 | 37 |
| Seminario | A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B24 B21 B15 B14 B13 B12 B11 B9 B8 B7 B6 B5 B4 B3 B2 B1 C1 C3 C6 C7 C8 C10 C11 C12 | 2 | 2 | 4 |
| Estudo de casos | A34 A35 A36 A37 A38 A39 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B21 B24 C1 C3 C6 C7 C10 C11 C12 | 30 | 22 | 52 |
| Atención personalizada | | 2 | 0 | 2 |
| *Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado | | | | |

| Metodoloxías | |
|----------------------|---|
| Metodoloxías | Descrición |
| Actividades iniciais | Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe co fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativas, que partan dos saberes previos do alumnado. |
| Sesión maxistral | Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. |
| Lecturas | Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados. |



| | |
|---------------------|---|
| Traballos tutelados | <p>Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela da profesora e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe.</p> <p>Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.</p> <p>O traballo tutelado realízase en pequeno grupo, ten unha orientación de aprendizaxe colaborativa.</p> |
| Proba mixta | <p>Integra estudo de casos, preguntas de tipo probas de ensaio e preguntas de tipo probas obxectivas referidas aos contidos desenvoltos a través das distintas metodoloxías durante o curso.</p> <p>O estudo de casos recolle preguntas de análise da situación, identificación de problemas e planificación de accións para prever ou resolver os problemas identificados.</p> <p>As preguntas de ensaio recollen preguntas de desenvolvemento aberto. Nas preguntas obxectivas, podense combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.</p> |
| Seminario | <p>Técnica de traballo en grupo que ten como finalidade o estudo intensivo dun tema. Caracterízase pola discusión, a participación, a elaboración de documentos e as conclusións ás que teñen que chegar todos os compoñentes do seminario.</p> <p>Nos seminarios promoverase a participación individual e colaborativa.</p> <p>Nos seminarios realizaranse escenarios de simulación relacionados cos temas tratados na materia.</p> |
| Estudo de casos | <p>Metodoloxía onde o suxeito se enfrenta ante a descrición dunha situación específica de saúde que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de estudantes, a través dun proceso de discusión. O alumnado sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.</p> <p>O procedemento de ensino-aprendizaxe nesta metodoloxía está orientado a unha aprendizaxe de tipo colaborativa, con unha organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.</p> |

Atención personalizada

| Metodoloxías | Descrición |
|--------------|------------|
|--------------|------------|



| | |
|--|---|
| Estudo de casos Traballos tutelados Proba mixta Seminario | <p>A atención personalizada proporcionarase a demanda do alumnado a fin de que éste poida seguir con aproveitamento o ritmo de aprendizaxe do grupo.</p> <p>A atención personalizada relacionada cos traballos tutelados ten como finalidade orientar aos estudantes no desenvolvemento das actividades relativas a esta metodoloxía. O seguimento farase de forma grupal, ben de maneira presencial, a través do correo electrónico ou por Teams.</p> <p>A atención personalizada relacionada coa proba mixta ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia. Farase de forma individualizada, ben de maneira presencial, a través do correo electrónico ou por Teams.</p> <p>A atención personalizada relacionada cos seminarios ten como finalidade orientar aos estudantes no desenvolvemento das actividades relativas a esta metodoloxía. O seguimento farase presencialmente e de forma individual e/ou grupal.</p> <p>A atención personalizada relacionada cos estudos de casos ten como finalidade orientar aos estudantes no desenvolvemento das actividades relativas a esta metodoloxía. O seguimento farase de forma individual, ben de maneira presencial, a través do correo electrónico ou por Teams.</p> <p>MECANISMOS DE ATENCIÓN PERSONALIZADA Ó ALUMNADO:</p> <ul style="list-style-type: none">- Resolución de dúbidas a través do campus virtual ou do correo electrónico da UDC.- Titorías presenciais: terán lugar nos horarios marcados para as titorías presenciais, previa solicitude ó docente.- Titorías virtuais: terán lugar nos horarios marcados para as titorías presenciais. En caso de ser preciso, adaptaranse os horarios para facilitar as reunións. |
|--|---|

| Avaliación | | | |
|--------------|---------------------------|------------|---------------|
| Metodoloxías | Competencias / Resultados | Descrición | Cualificación |



| | | | |
|---------------------|--|---|----|
| Estudo de casos | A34 A35 A36 A37 A38 A39 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B21 B24 C1 C3 C6 C7 C10 C11 C12 | <p>Esta metodoloxía desenvolverase de xeito individual e grupo pequeno de traballo. As e os estudantes resolverán situacións de saúde descritas nos casos clínicos. No desenvolvemento desta metodoloxía avaliarase a adquisición de competencias específicas e transversais. Valorarase a capacidade para relacionar o coñecemento xeral con problemas concretos, a capacidade de análise, a comprensión da situación e a idoneidade das solucións formuladas, a asistencia e participación activa na aula e nos grupos de traballo.</p> <p>No desenvolvemento da metodoloxía inclúense probas escritas presenciais de resolución de casos clínicos. A asistencia a clase e a entrega dos estudos de caso en tempo e forma será obrigatoria.</p> <p>A nota final da metodoloxía será a suma das cualificacións das probas e do desenvolvemento da e do estudante na actividade individual e de grupo.</p> <p>O profesor comunicará ao estudiantado as datas de asistencia obrigatoria con, mínimo, 15 días de antelación.</p> <p>Cada estudo de caso puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A nota desta metodoloxía será a media ponderada dos casos realizados. Para a súa superación é preciso obter unha media de 5 sobre 10. A non asistencia sen causa xustificada e os estudos de caso non entregados avaliaranse con ?0? puntos.</p> <p>O Estudo de casos suporá o 15% da cualificación final.</p> | 15 |
| Traballos tutelados | A34 A35 A36 A37 A38 A39 B24 B21 B19 B16 B15 B14 B13 B12 B11 B9 B8 B7 B6 B5 B4 B3 B2 B1 C1 C3 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12 | <p>A realización dos traballos tutelados será obrigatoria e de carácter grupal. A avaliación dos traballos inclúe o desenvolvemento do traballo cooperativo no grupo e a valoración de competencias específicas e transversais. Farase tendo en conta, fundamentalmente, o razoamento diagnóstico e terapéutico: selección de datos recollidos na valoración, identificación de problemas (DdE e CP) e establecemento de prioridades, e selección de resultados e intervencións de enfermaría (NOC, NIC).</p> <p>A entrega na plataforma Moodle deberá realizarse en tempo e forma para poder ser avaliada.</p> <p>O Traballo Tutelado puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. Suporá o 15% da cualificación final.</p> | 15 |
| Proba mixta | A15 A34 A35 A36 A37 A38 A39 B2 B3 B8 B12 B13 B15 B16 C1 C11 C12 | <p>Realizaranse unha proba escrita coincidindo coa data oficial do exame da materia ao finalizar o curso. As probas constarán de casos clínicos, preguntas curtas e/ou tipo test relacionadas con contidos teóricos, lecturas, seminarios, estudo de casos e traballos tutelados.</p> <p>A Proba mixta puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. Suporá o 70% da cualificación final.</p> | 70 |

Observacións avaliación



O conxunto de metodoloxías de avaliación descritas son obrigatorias para todo o alumnado, agás para os que opten polo adianto de oportunidade e para o alumnado con matrícula parcial.

A asistencia a clase será considerada positivamente na avaliación sempre que exista unha participación activa por parte da/o estudante e supere o 85% do total de horas presenciais. Na presentación da materia informarase en detalle dos criterios de avaliación.

Realizarase unha avaliación parcial mediante unha proba mixta das mesmas características descritas para a avaliación final. O alumnado que obteña unha cualificación inferior a 5 puntos se examinará de todos os contidos da materia na data oficial do exame da materia ao finalizar o curso.

MATRÍCULA ORDINARIA:

A aplicación das porcentaxes na avaliación final para a superación da materia quedará suxeita ás seguintes condicións:

será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos na proba mixta. será necesario obter unha calificación mínima de 5 puntos nos estudos de casos. será necesario obter una calificación mínima de 4,5 puntos no traballo tutelado. 2ª oportunidade: respetaranse as notas das partes superadas na 1ª oportunidade. A metodoloxía de proba mixta realizarase coincidindo coa data oficial do exame da materia da 2ª oportunidade.

Criterios de avaliación da/o estudante con metodoloxías non superadas:

Proba mixta: 85% (inclúe preguntas relativas ao desenvolvemento dos traballos tutelados). Estudo de casos: 15% (a/o alumna/o deberá resolver un novo estudo de caso que deberá ser entregado a través do Moodle coincidindo coa data oficial do exame da materia da 2ª

oportunidade). MATRÍCULA PARCIAL: Os estudantes a tempo parcial poderán solicitar a dispensa académica que lles exima da asistencia ás clases de aprendizaxe colaborativo durante o proceso de matriculación, no momento que remitan a documentación xustificativa que acredita o motivo polo que non poden realizar os estudos a tempo completo. Neste caso o alumnado deberá desenvolver e presentar o Traballo tutelado individualmente ou en grupo (previo acordo co docente) e realizar a Proba mixta. Nesta opción o Traballo tutelado suporá o 30% da avaliación e a Proba mixta o 70% (sendo preciso superar ambas metodoloxías para acadar o aprobado).

DISPENSA DE ASISTENCIA ÁS CLASES OBRIGATORIAS DE ESTUDOS DE CASO DO ALUMNADO A TEMPO COMPLETO: En cumprimento da Normativa Académica da UDC, o alumnado a tempo completo poderá solicitar a dispensa da asistencia ás clases de carácter obrigatorio de estudos de caso sempre e cando acrediten mediante os xustificantes oportunos que se atopan nalgúns dos supostos recollidos na normativa e o soliciten no momento indicado por esta. Se esta dispensa é concedida a/o alumna/o deberá desenvolver e presentar o Traballo Tutelado individualmente ou en grupo (previo acordo co profesor) e realizar a Proba mixta. O Traballo Tutelado suporá o 30% da avaliación e a Proba mixta o 70% (sendo preciso superar ambas metodoloxías para acadar o aprobado).

ADIANTO DE OPORTUNIDADE:

Proba mixta 100% (inclúe preguntas relativas ao desenvolvemento dos contidos, traballos tutelados e resolución de estudos de casos). A cualificación de Matrícula de Honra poderá ser obtida polos alumnos que teñan un mínimo de 9, tendo preferencia os que obtiveran a nota máis alta. En caso de igual puntuación e que houbese máis aspirantes que matrículas, prevalecerá a/o alumna/o que obtivese a maior nota na metodoloxía de estudo de caso e, de seguir persistindo a igualdade, a do traballo tutelado.

A realización fraudulenta de probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, suporá directamente a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa: a/o alumna/o será cualificada/o con ?suspenso? (cualificación numérica 0) na correspondente convocatoria do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación no informe de primeira oportunidade, en caso de ser necesario.



Bibliografía básica

- Flynn MB, Martínez MR, Ackley BJ, Ladwig GB. (2024). Manual de diagnósticos de enfermería: guía para la planificación de cuidados. Barcelona: Elsevier
 - Moorhead S, Swanson E, Johnson M, Maas ML. (2024). Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC). Barcelona: Elsevier
 - Wagner CM, Butcher HK, Clarke MF (2024). Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC).. Barcelona: Elsevier
 - Harrison TR, Loscalzo J. (2023). Principios de Medicina Interna (2 vol.). (21 ed.). Ciudad de México: McGraw-Hill
 - NANDA Internacional. (2021). NANDA Internacional. Diagnósticos Enfermeros: Definiciones y Clasificación: 2021-2023. . 12 ed.Ed. Elsevier. Madrid
 - Casillas ML, García E. (2020). Cuidados al paciente crítico adulto. Tomo I.. Editorial DAE (Grupo Paradigma)
 - Domarus A von, Rozman C, Farreras Valentí P, Cardellach F (2020). Medicina Interna. (2 vol.). (19ª ed.) Barcelona: Elsevier
 - Aragonés R, Rincón MD (2019). Manual de Cuidados Intensivos para Enfermería. Madrid: Panamericana
 - Ortega I, Díaz-Santos A. (2019). Urgencias esenciales para enfermería. Madrid: Editorial DAE (Grupo Paradigma)
 - Soto F (2016). Manual de Ventilación Mecánica para Enfermería. Madrid: Panamericana
 - Luis Rodrigo MT. (2013). Diagnósticos Enfermeros. Revisión y guía práctica. Ed. Elsevier. Barcelona
 - Smeltzer SC, Hinkle JL, Bare BG, Cheever KH. (2013). Brunner y Suddarth. Enfermería medicoquirúrgica. Volumen I, II.. (12a. ed.). Barcelona: Wolters Kluwer Health
 - Jenkins RD, Gerred SJ. (2012). ECG en ejemplos.. (3ª ed). Barcelona: Elsevier
 - Lunney M (2011). Razonamiento crítico para alcanzar resultados de salud positivos: estudio de casos y análisis de enfermería. Madrid: Elsevier Masson
 - LeMone P, Burke K. (2009). Enfermería medicoquirúrgica: pensamiento crítico en la asistencia del paciente. Vol. I. (4a. ed.). Madrid: Pearson Educación.
 - LeMone P, Burke K. (2009). Enfermería medicoquirúrgica: pensamiento crítico en la asistencia del paciente. Vol. II. (4a. ed.). Madrid: Pearson Educación.
 - Netter FH, Runge MSR, Ohman EM. (2006). Netter. Cardiología. . Barcelona: Elsevier
- ACCESO AOS LIBROS ELECTRÓNICOS REFERENCIADOS (DE ACCESO ABERTO A TRAVÉS DA BIBLIOTECA DA UDC):Cuidados al paciente crítico adulto. Tomo I:
[https://ebooks.enfermeria21.com/ebooks/-html5-dev/723/Manual de enfermería intensiva:](https://ebooks.enfermeria21.com/ebooks/-html5-dev/723/Manual%20de%20enfermeria%20intensiva)
[https://elibro-net.accedys.udc.es/es/lc/bibliotecaudc/titulos/115423Manual de Cuidados Intensivos para Enfermería:](https://elibro-net.accedys.udc.es/es/lc/bibliotecaudc/titulos/115423Manual%20de%20Cuidados%20Intensivos%20para%20Enfermeria)
<https://mieureka.medicapanamericana.com/viewer/manual-de-cuidados-intensivos-para-enfermeria/portada>Urgencias esenciales para enfermería: [https://ebooks.enfermeria21.com/ebooks/-html5-dev/194/Manual de Ventilación Mecánica para Enfermería:](https://ebooks.enfermeria21.com/ebooks/-html5-dev/194/Manual%20de%20Ventilacion%20Mecanica%20para%20Enfermeria)
<https://mieureka.medicapanamericana.com/viewer/manual-de-ventilacion-mecanica-para-enfermeria/portada>Actuación de Enfermería en urgencias: [https://elibro-net.accedys.udc.es/es/lc/bibliotecaudc/titulos/113010Manual de enfermería intensiva:](https://elibro-net.accedys.udc.es/es/lc/bibliotecaudc/titulos/113010Manual%20de%20enfermeria%20intensiva) [https://elibro-net.accedys.udc.es/es/lc/bibliotecaudc/titulos/115423Brunner y Suddarth.](https://elibro-net.accedys.udc.es/es/lc/bibliotecaudc/titulos/115423Brunner%20y%20Suddarth) Enfermería medicoquirúrgica: <https://elibro-net.accedys.udc.es/es/ereader/bibliotecaudc/127469>Enfermería medicoquirúrgica: pensamiento crítico en la asistencia del paciente. Vol. I:
https://www-ingebook-com.accedys.udc.es/ib/NPcd/IB_BooksVis?cod_primaria=1000187&codigo_libro=4544Enfermería medicoquirúrgica: pensamiento crítico en la asistencia del paciente. Vol. II:
https://www-ingebook-com.accedys.udc.es/ib/NPcd/IB_Escritorio_Visualizar?cod_primaria=1000193&libro=4547Netter. Cardiología: <https://www-sciencedirect-com.accedys.udc.es/book/9788445815366/netter-cardiologia>ENREDE:Sociedad Española de Enfermería Intensiva y Unidades Coronarias (SEEIUC): <https://seeiuc.org/>Sociedad Española de Medicina Intensiva, Crítica y Unidades Coronarias (SEMICYUC): <https://semicyuc.org/>European Resuscitation Council (ERC): <https://www.erc.edu/><https://www.fisterra.com/FEMORA> (Procedimientos y protocolos de enfermería): <https://femora.sergas.es/?idioma=es>Fundación Pública Urgencias Sanitarias de Galicia: <https://061.sergas.gal/Paxinas/web.aspx>Biblioteca SERGAS (Bibliosaúde): <https://bibliosaude.sergas.es/Paxinas/web.aspx?idioma=es>REVISTAS:Enfermería clínicaEnfermería IntensivaIndex de enfermeríaInternational Nursing Review



Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía/661G01001
Bioloxía/661G01002
Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/661G01004
Nutrición/661G01009
Farmacoloxía/661G01011
Situacións de risco para a saúde e Radioloxía/661G01013
Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/661G01016
Estancias Clínicas I/661G01025
Estancias Clínicas II/661G01026
Enfermaría Clínica I/661G01034
Enfermaría Clínica II/661G01035
Fisioloxía/661G01105
Fundamentos de Enfermaría/661G01107

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría Comunitaria II/661G01019
Enfermaría Xerontolóxica/661G01020
Xestión dos servizos da Enfermaría/661G01021

Materias que continúan o temario

Estancias Clínicas IV/661G01028
Estancias Clínicas V/661G01029
Practicum/661G01032

Observacións

Esta materia ten en conta as recomendacións de **SOSTENIBILIDADE**
MEDIO AMBIENTE, PERSOA E IGUALDADE DE XÉNERO: - A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia, realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos. No caso de que a entrega dos traballos, fose en papel: - Non se empregarán plásticos. - Realizaranse impresións a dobre cara. - Empregarase papel reciclado. - Evitarase a impresión de borradores. - Teranse en conta os principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais. - Atendendo ás distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria, nesta materia terase en conta a perspectiva de xénero, velando pola non utilización dunha linguaxe sexista na aula, nos documentos desenvolvidos na materia e nas actividades clínicas realizadas co alumnado. - Traballarase para identificar e modificar prexuizos e actitudes sexistas dentro da aula ou no contexto clínico, influíndo na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. - Prestará especial atención en detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas. - Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso idóneo, igualitario e proveitoso á vida universitaria.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías